

Vaillantlaan, architect Jo Coenen (foto Roel Wijnants)

VAN STADSVERNIEUWING ALS 'KULTURELE AKTIVITEIT' NAAR STEDELIJKE VERNIEUWING

Met zijn initiatief 'Stadsvernieuwing als kulturele activiteit' (1985) zette Duivesteijn in op architectonische en sociale vernieuwing in de oude wijken. De bewoners kregen invloed. En er kwam geld, in de jaren 1980-1989 werd door Rijk, gemeenten en corporaties in totaal 105 miljard gulden in de stadsvernieuwing geïnvesteerd.

Omdat het om de bouw van sociale huurwoningen ging, kregen de woningcorporaties een centrale rol in de volkshuisvesting en werden zij van grote betekenis voor de stadsvernieuwing. Kwaliteit in vormgeving, materialen en openbare ruimte moesten de aantrekkingskracht van de oude wijken, ook voor de hogere inkomensgroepen, vergroten. Daarmee moest een eenzijdige bevolkingssamenstelling doorbroken worden. De nieuwbouw Katerstraat van atelier PRO (1987) en het Vaillantlaanproject (1990-2008) van Jo

Coenen waren de meest aansprekende projecten van de nieuwe visie op de stadsvernieuwing.

De Vaillantlaan werd geheel gesloopt en opnieuw ingericht. Om verbrokkeling in architectuur te voorkomen, werd architect Jo Coenen gevraagd een plan te maken om eenheid in de bouw aan te brengen. Coenen werd in staat geacht "historisch besef te verbinden met de eisen van de moderne tijd" en dit "in te passen in het stedelijk weefsel." Coenen maakte een bouwdoos met in het klein de bouwstenen en gevelementen waar toekomstige architecten zich aan moesten houden. Keuze voor kleuren, baksteengebruik, raamhoogtes en daken werden eveneens voorgeschreven. De oplevering van de Vaillantlaan was in 2008. De weg was verbreed en had een klassieke gevelopbouw met Franse balkons en arcaden gekregen.

Gaande de stadsvernieuwing zien we een verschuiving naar stedelijke vernieuwing. Bij de stadsvernieuwing lag de focus op de aanpak van achterstandswijken, bouwen voor de buurt en het realiseren van sociale huurwoningen. Bij stedelijke vernieuwing ging het om de stad als geheel en het weer grootschalig denken en ontwikkelen van brede visies. De blik werd daarbij verlegd naar kansrijke, grootschalige, (binnen-) stedelijke locaties, industriegebieden en havens. Voor Den Haag waren dat het Spuikwartier, het in de Tweede Wereldoorlog gebombardeerde deel van het Bezuidenhout, de Binckhorst, de Laakhavens en de Scheveningse havens.

Spuikwartier

In de jaren '80 werd met het plan van architect Weeber de basis gelegd voor de aanpak van en een nieuwe visie op het Spuikwartier. De aftrap werd gedaan met de bouw van het stadhuis-bibliotheekcomplex naar ontwerp van Richard Meier. Adri Duivesteijn in een interview met De Volkskrant in 1986: "Als je dan toch miljoenen gaat investeren, doe dat dan op de rotste plek van de stad." Rijk en private partijen waren daarna bereid te investeren in de stad waarmee de verdere revitalisering van het Spuikwartier in een stroomversnelling terecht kwam.

Stadhuis

Adri Duivesteijn kreeg in 1986 de uitbreiding van het stadhuis aan het Burgemeester De Monchyplein in zijn portefeuille. Hoewel het plan-Ellerman al in een vergevorderd

*Burgemeester de Monchyplein, architect Ricardo Bofill
(foto Roel Wijnants)*

Katerstraat, architect Hans van Beek (foto Roel Wijnants)

stadium was, stelde hij voor om een geheel nieuw stadhuis te realiseren op de kale plek aan het Spui. Achterliggende gedachte was om de binnenstad op een hoger plan te brengen en tot kloppend hart van de stad te maken. Daartoe moest een aantal functies terugkomen in het centrum, met nieuwbouw in de vorm van kwalitatief hoogwaardige architectuur. Opmaat waren de bouw van het Lucent Danstheater van Rem Koolhaas en de Dr. Anton Philipszaal van de architecten Dick van Mourik en Peter Vermeulen, beide gebouwd in 1987, en het Theater aan het Spui van Herman Hertzberger van 1993.

Aan dit rijtje werd het nieuwe stadhuis-bibliotheekcomplex van Richard Meier toegevoegd. Voor het ontwerp was een internationale wedstrijd uitgeschreven, waaraan verschillende architecten meededen, waaronder Richard Meier en op de valreep Rem Koolhaas. Een jury met onder meer de architecten Aldo van Eyck en Sjoerd Schamhart beoordeelden de plannen. PvdA-wethouder Gerard van Otterloo was voorstander van het plan Koolhaas, Duivesteijn wilde Meier als architect. Eind 1986 werden de plannen gepresenteerd. Meier won. Dit was het begin van een strijd die beide wethouders de kop zou kosten. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1990 kreeg de PvdA zo weinig stemmen dat dit ook het einde van het linkse college betekende. Het stadhuis-bibliotheekcomplex werd gebouwd en op 8 september 1995 geopend door Koningin Beatrix. Het oude stadhuis aan het Burgemeester de Monchyplein maakte plaats voor een complex met 423 woningen van de Spaanse architect Ricardo Bofill.